

PLAN DZIAŁANIA KT 271 ds. Bankowości i Bankowych Usługi Finansowych

STRESZCZENIE

Komitet Techniczny KT 271 funkcjonuje od 1996 roku, powołany został w wyniku zainteresowania środowiska bankowego zagadnieniami związanymi ze standaryzacją i normalizacją zarówno wielu czynności bankowych jak i funkcjonowania rynku finansowego. W powołaniu KT szczególne znaczenie miał Związek Banków Polskich, Narodowy Bank Polski oraz kluczowe banki komercyjne. Te instytucje miały wtedy istotne znaczenie dla opracowywania, wprowadzania norm i standardów istotnych dla funkcjonowania polskiego systemu bankowego, a zwłaszcza dla rozwoju usług bankowych.

Działalność Komitetu Technicznego miała i ma bardzo istotne znaczenie dla firm technologicznych dostawców systemów informatycznych dla sektora usług finansowych. Dzięki opracowywanym przez KT 271 Polskim Normom wprowadzającym Normy Międzynarodowe firmy technologiczne, ale także ich klienci uzyskali uniwersalne rozwiązania informatyczne, których funkcjonowanie nie było uzależnione np. od indywidualnych standardów wymiany danych pomiędzy systemami informatycznymi. Spowodowało to także, że oferowane rozwiązania informatyczne mogły być tańsze i bardziej uniwersalne.

Z wielu banków oddelegowani zostali wysokiej klasy specjaliści, którzy posiadali wiedzę merytoryczną a także, co bardzo ważne byli zainteresowani praktycznym zastosowaniem opracowywanych norm. Szczególny okres prac normalizacyjnych to okres przed przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, w tym czasie Komitet Techniczny opracował bardzo wiele norm, które wychodziły naprzeciw oczekiwaniom środowiska bankowego i firm technologicznych.

Za priorytetowe działania przyjęto opracowanie standardów i norm niezbędnych dla usprawnienia funkcjonowania bankowości.

Dotychczasowe osiągnięcia KT 271 są znaczne i bardzo wysoko oceniane przez środowisko bankowe oraz przez firmy korzystające z efektów jej prac. Dużym wyzwaniem były opracowania norm własnych PN, szczególnie w przypadku normy na formularz Przelewu/Wpłaty Gotówkowej, której kolejne modyfikacje były zgodne z wymaganiami i oczekiwaniami rynku, wprowadzono m.in. QR kod umożliwiający automatyzację przetwarzania płatności.

KT 271 działa w obszarze normalizacji międzynarodowej, jako komitet lustrzany ISO TC 68 Financial services i komitet ISO TC 307 Blockchain and distributed ledger technologies .

W komitecie ISO TC 68 aktualnie działają następujące podkomitety:

SC2 Financial Services, security;

SC8 Reference data for financial services;

SC9 Information exchange for financial services .

W TC 68 Polska ma członkostwo czynne, a w podkomitecie SC9 przedstawiciel KT 271 jako ekspert uczestniczy aktywnie w pracach grup roboczych.

KT nr 271 włącza się także w prace nad normami dla nowych rozwiązań IT, Od roku 2018 Polska ma członkostwo czynne w Komitecie ISO/TC 307 ds. Blockchain and distributed ledger technologie, a przedstawiciel KT uczestniczy aktywnie w pracach grup roboczych, tego tak ważnego dla funkcjonowania zarówno rynku finansowego jak i innych sektorów gospodarki, obszaru normalizacji. Technologia blockchain, to jedno z przełomowych rozwiązań informatycznych, które może przyczynić się do rozwoju nowych usług informatycznych.

KT 271 działa w obszarze normalizacji europejskiej w nowo powstałym Komitecie CEN TC 434 Electronic Invoicing. W pracach tego Komitetu bezpośredni udział biorą przedstawicielek KT 271. Nasi eksperci uczestniczyli przy opracowaniu normy EN 16931-1:2017 Electronic invoicing - Part 1: Semantic data model of the core elements of an electronic invoice oraz dokumentów normalizacyjnych z nią związanych. Norma ta jest odpowiedzią na dyrektywę 2014/55/UE Fakturowanie elektroniczne w zamówieniach publicznych. W 2017 roku norma ta i została wprowadzona do zbioru norm PN metodą uznania.

Aktualnie na zamówienie Ministerstwa Przedsiębiorczości i Technologii w KT 271 są prowadzone prace nad opracowaniem polskiej wersji językowej tej normy. Zakończenie tych prac planowane jest na jesień 2019 roku.

KT 271 podejmuje współpracę i aktywnie uczestniczy, nie tylko jako obserwator ale jako aktywny członek w opracowywaniu nowych norm dla rynku finansowego

W działalności KT bardzo istotne jest bieżące aktualizowanie już przyjętych i funkcjonujących norm PN ISO w polskiej wersji językowej. Jak dotychczas prace te są prowadzone dzięki Narodowemu Bankowi Polskiemu, który aktywnie uczestniczy w nich i je finansuje.

1 ŚRODOWISKO BIZNESOWE KT

1.1 Opis środowiska biznesowego

Na działalność gospodarczą objętą zakresem KT znaczący wpływ mają następujące uwarunkowania gospodarcze, techniczne, prawne, społeczne i/lub aspekty regionalne/międzynarodowe:

- Sektor usług finansowych jest ściśle regulowany przepisami prawa, szczególnie działalność banków oraz innych instytucji rynku finansowego, do najważniejszych należy zaliczyć Ustawę Prawo Bankowe, Ustawę o Usługach Płatniczych (PSD2), ustawa wprowadzająca zalecenia rozporządzenia UE dotyczące ochrony danych osobowych tzw. RODO. Przywołane przepisy w sposób jasny i precyzyjny określają zasady funkcjonowania. Istotny wpływ na zasady funkcjonowania banków mają także rekomendacje Komisji Nadzoru Finansowego, które dla systemu bankowego są podstawowymi zasadami funkcjonowania w wielu obszarach działalności.
- Polskie banki uczestniczą także w rynku międzynarodowym, współpracując z bankami zarówno w Unii Europejskiej jak i z bankami z różnych regionów świata. W tym zwłaszcza obszarze bardzo ważne było i jest funkcjonowanie oparte na standardach branżowych, regionalnych lub międzynarodowych. Opracowane przez KT normy znakomicie przyczyniły się do usprawnienia tej współpracy.
- Rozwój nowych technologii i ich wpływ na działalność banków jest znaczny. Do najważniejszych należy zaliczyć zagadnienia związane z bezpieczeństwem systemów

finansowych, identyfikacją klientów (np. biometria) czy też tzw. technologie mobilne. Bankowość mobilna, z wykorzystaniem nowoczesnych urządzeń w tym smartfonów, tabletek to obecnie największe wyzwania dla sektora bankowego, wyzwanie w obszarze kompatybilności i przepływu danych, zwłaszcza w dziedzinie bezpieczeństwa. Bardzo pilne staje się, więc opracowanie normy opisującej ten obszar funkcjonowania systemu płatniczego, aby uniknąć powstania wielu, niekompatybilnych ze sobą rozwiązań, co może spowodować w przyszłości, że rozwiązania technologiczne oferowane w tym obszarze będą skomplikowane i drogie.

- Rozwój bankowości, standardy i rozwiązania technologiczne mają także bezpośredni wpływ na funkcjonowanie polskiej gospodarki i administracji na szczeblu centralnym i terenowym. Wiele usług i zadań realizowanych przez administracje wszystkich szczebli nie byłoby możliwe bez ścisłej współpracy ze środowiskiem bankowym. Współpraca ta jest możliwa także dzięki wdrożonym w środowisku finansowym standardom i normom.
- Jednym z najważniejszych obszarów, który ma istotny wpływ na wzajemną współpracę sektora usług finansowych, administracji i przedsiębiorców to obszar wymiany danych finansowych. Bardzo istotnym było wprowadzenie przez KT do PN metodą tłumaczenia normy PN-ISO 20022: „Uniwersalny schemat komunikatów branży finansowej XML ISO 20022”. Norma w 2018 roku była w przeglądzie norm ISO.
- Środowisko bankowe ma także istotny wpływ na funkcjonowanie handlu i to zarówno w obszarze detalicznym krajowym jak i międzynarodowym, sprawny przepływ informacji, a zwłaszcza środków finansowych pomiędzy podmiotami świadczącymi usługi ma wpływ na stabilność i rozwój gospodarek lokalnych a także regionalnych.
- Wykorzystanie usług finansowych, rozwiązań i standardów stosowanych w bankowości notujemy także w służbie zdrowia, np. usprawnienia rozliczeń między podmiotami świadczącymi usługi medyczne a pacjentami w zakresie świadczeń oraz produktów ubezpieczeniowych.
- Udział w pracach CEN dotyczących standardu e-fakturowania poszerzy zakres instytucji, dla których nowa norma będzie istotna w bieżącej działalności.

1.2 Wskaźniki ilościowe dotyczące środowiska biznesowego

Poniższe wskaźniki ilościowe opisują środowisko biznesowe, w celu wsparcia działań KT poprzez zapewnienie niezbędnych danych:

- Sektor usług finansowych w Polsce obecnie przechodzi proces konsolidacji i restrukturyzacji, wynikający zarówno z tendencji ogólnoświatowych jak i potrzeb polskiego rynku finansowego. Według statystyk Narodowego Banku Polskiego obecnie w Polsce funkcjonuje:
 - 32 banki komercyjne, 547 banków spółdzielczych ;
 - 33 Spółdzielcze Kasy Oszczędnościowo.

Należy jednak brać pod uwagę fakt, że w wyniku procesów konsolidacyjnych, a także regulacji prawnych zarówno dla lokalnego rynku finansowego jak i Unii europejskiej liczby te mogą ulec zmianie. Zmiany te są zwłaszcza spowodowane nowymi wymaganiami finansowymi stawianymi przed sektorem usług finansowych a mającymi bezpośredni związek z potrzebą zapewnienia bezpieczeństwa zgromadzonych środków finansowych osób fizycznych i prawnych .

- Oszacowanie korzyści wynikających ze stosowania przez sektor bankowy norm i standardów jest bardzo trudne, banki i firmy technologiczne nie podają oficjalnie danych finansowych związanych np. z zakupem nowych systemów informatycznych czy też nowych rozwiązań technologicznych. Jako, że jest to rynek bardzo konkurencyjny to pozyskanie danych opisujących wielkość poniesionych nakładów i uzyskanych korzyści z wdrożenia np. wystandaryzowanych rozwiązań jest niemożliwe.
- Szczególnie przydatne dla sektora bankowego okazały się opracowanie przez KT Polskie Normy własne **PN-F-01101** - Wzór formularza polecenie przelewu/wpłata gotówkowa (WP) i kolejne jej wersje, Polska Norma **PN-F-01102** – Numer rachunku bankowego (NRB) – Elementy i zasady tworzenia oraz **PN ISO 13616** - Międzynarodowy numer rachunku bankowego (IBAN). Przydatne będą także nowe normy, nad którymi trwają prace, wskazane wcześniej tj. e-faktura, a także technologie blockchain.

2 OCZEKIWANE KORZYŚCI Z REALIZACJI PRAC KT

KT 271 w latach 1997-2007 działał bardzo intensywnie w sferze wprowadzania polskich wersji językowych norm ISO/TC 68. Opracowano w tym czasie kilkadziesiąt norm PN, dostarczając sektorowi usług finansowych niezbędnych narzędzi dla jego rozwoju zgodnego ze światowymi standardami. Realizacja programu normalizacyjnego wprowadzania polskich wersji językowych nowych norm ISO TC 68, a w szczególności ich nowelizacji w ostatnim dziesięcioleciu przebiega w sposób dość ograniczony. Spowodowane jest to głównie sposobem finansowania prac normalizacyjnych, które odbywa się poprzez wykonywanie prac na zamówienie i korzystanie ze środków finansowych dedykowanych przez instytucje zainteresowane nowelizacją lub wprowadzeniem nowych norm. W tym zakresie głównym źródłem finansowania jest Narodowy Bank Polski oraz Związek Banków Polskich i Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii.

Opracowanie polskiej wersji językowej PN normy związanej z e-fakturowaniem, może przyczynić się do usprawnienia obrotu gospodarczego w relacjach B2B i B2C, a także dla administracji państwowej i samorządowej.

Bardzo pozytywnym faktem stało się uczestnictwo przedstawicieli KT 271 w grupach roboczych ISO TC 68 i TC 307 oraz CEN TC 434. I tak od 2014 roku w grupach roboczych tych komitetów pracuje aktywnie czterech ekspertów będących przedstawicielami KT 271.

Korzyści finansowe wynikające z realizacji prac KT, są trudne do oszacowania. Należy pamiętać, że stosowanie norm jest dobrowolne, jednakże instytucje finansowe chcąc być na bieżąco w zgodzie z ogólnosiwiatowymi trendami powszechnie wdrażają je do stosowania. Można tylko stwierdzić, że fakt funkcjonowania w bankowości rozwiązań technologicznych opartych na standardach przyczynił się do usprawnienia obsługi klientów, a co za tym idzie wpłynęły na ich wymierne korzyści finansowe, np. czas obsługi i realizacji transakcji finansowej.

3 CZŁONKOSTWO W KT

Każdy podmiot krajowy zainteresowany daną tematyką ma prawo zgłosić chęć uczestnictwa w KT i po spełnieniu wymogów proceduralnych (procedura Z2-P3 w powiązaniu z Z2-P1) stać się członkiem KT. Każdy członek KT realizuje zadania KT poprzez swoich reprezentantów. Aktualny skład KT jest podany na stronie www.pkn.pl w Wykazie OT.

4 CELE KT I STRATEGIA ICH REALIZACJI

4.1 Cele KT

Celem KT 271 jest udostępnienie sektorowi usług finansowych aktualnych norm opracowanych w ramach ISO TC68, ISO TC 307, CEN TC 434 a zwłaszcza takich, które są kluczowe dla harmonijnej współpracy polskiego sektora bankowego z instytucjami finansowymi w Europie i na świecie. Przygotowanie programu prac na kolejne lata to wynik konsultacji ze środowiskiem bankowym, a zwłaszcza Narodowym Bankiem Polskim i Związkiem Banków Polskich, jako reprezentantem środowiska bankowego.

Przygotowanie norm polskich wprowadzających normy ISO opiera się na pracy członków KT, którzy w ramach prac normalizacyjnych dokonują ich tłumaczenia z języka angielskiego na język polski, przygotowania projektu zgodnie z wymaganiami normalizacyjnymi, a następnie w wyniku dyskusji w KT wśród reprezentantów uzgodniony projekt PN po przegłosowaniu przez członków zgodnie z procedurą normalizacyjną jest konsultowany w ramach ankiety adresowanej z wybranymi instytucjami np. NBP, Związek Banków Polskich, Krajowa Izba Rozliczeniowa, Ministerstwo Finansów oraz ogłoszony w ankiecie powszechnej.

W najbliższym czasie nie zakładamy w ramach prac KT wprowadzania krajowych norm własnych, jedynie nowelizowanie norm dotychczas opracowanych wynikające z pojawiających się zmian.

4.2 Strategia ustalona do osiągnięcia celów KT

Osiągnięcie przez KT wyznaczonych celów, wymagać będzie poniesienia pewnych nakładów finansowych na finansowanie bieżących prac związanych z aktualizacją norm, jak i uczestnictwem w opracowywaniu nowych.

Planowane jest dotarcie do firm technologicznych, tych które są mocno związane z sektorem usług finansowych, w tym celu zostaną wykorzystane kontakty bezpośrednie członków KT z tymi firmami. Będzie to realizowane m.in. w trakcie spotkań Forum Technologii Bankowych przy ZBP, w ramach którego spotyka się i rozmawia około 46 firm współpracujących z bankami. Forum jest „platformą” wymiany informacji pomiędzy firmami a sektorem finansowym o aktualnej ofercie, a także potrzebach sektora finansowego. Uczestnicy Forum zdają sobie znakomicie sprawę z tego jak standardy i normy mogą pozytywnie wpłynąć na ich współpracę.

Jako priorytetowe normy do nowelizacji lub kompletnego opracowania KT przyjmuje te, które zdaniem członków komitetu oraz firm współpracujących (NBP, banków) mogą być najważniejsze. Dotyczy to zwłaszcza norm związanych z bezpieczeństwem transakcji elektronicznych, norm systematyzujących i porządkujących wdrażanie nowych technologii (np. transakcje mobilne, biometria) czy też norm mających znaczenie w wymianie danych pomiędzy uczestnikami rynku finansowego.

Na bieżąco analizowane są prace prowadzone przez ISO TC68, ISO TC 307 i CEN TC 434. Każdy nowy projekt jego zakres jest analizowany i w wyniku dyskusji brany bądź nie pod uwagę w planach pracy KT. Jednocześnie w wyborze tematów normalizacyjnych KT musi kierować się możliwościami kompetencyjnymi jego członków, są to wysokiej klasy specjaliści, gwarantujący znakomitą jakość opracowanych materiałów, ale mała liczebność zespołu KT jest jednym z ograniczników dla prowadzenia szerszych prac normalizacyjnych. Nie bez znaczenia jest także omawiany wcześniej czynnik finansowy. W najbliższym okresie będziemy namawiać do współpracy przedstawicieli firm technologicznych, jednak nie jest to proste, w większości są to specjaliści, którzy w swych macierzystych firmach mają bardzo dużo obowiązków.

4.3 Aspekty środowiskowe

Sektor usług, dla którego przeznaczona jest większość norm opracowywanych w ramach prac KT 271 jest jednym z najbardziej innowacyjnych i ukierunkowany na rozwój nowoczesnych technologii.

Firmy sektora usług finansowych są liderami w stosowaniu rozwiązań informatycznych, przykładem mogą być kwestie transakcji rozliczeniowych, wymiany danych pomiędzy systemami czy też ich udostępniania partnerom biznesowym i klientom.

Dzięki wdrażaniu wielu norm zbędne jest stosowanie tradycyjnych metod przekazywania informacji w formie papierowej, a przy obecnym poziomie ilości np. transakcji w systemach bankowych byłyby to niewyobrażalne ilości papieru.

5 CZYNNIKI WPŁYWAJĄCE NA REALIZACJĘ PROGRAMU PRAC KT I WPROWADZANIE NOWYCH TN DO PROGRAMU PRAC

Każdy zainteresowany ma możliwość zgłaszania tematów normalizacyjnych (TN) wypełniając Karty nowego tematu (KNT) lub Karty propozycji tematu normalizacyjnego (KPT).

Każdy zgłoszony TN jest wprowadzany do programu KT. KT decyduje o kontynuacji lub zaniechaniu tematu normalizacyjnego.

W programie prac prezentowane są wszystkie TN będące aktualnie w opracowaniu.

Program prac KT znajduje się na stronie www.pkn.pl, w Wykazie OT, po wybraniu numeru właściwego KT.

Drugi element numeru tematu normalizacyjnego wskazuje numer Podkomitetu Technicznego opracowującego temat, np. numer tematu normalizacyjnego XXX.1.XXXX oznacza wykonywanie w KT XXX PK 1 (Podkomitecie Technicznym nr 1 Komitetu Technicznego XXX). Jeżeli drugi element przyjmuje wartość zero oznacza to, że TN jest opracowywany w KT.

Do najistotniejszych czynników mających wpływ na realizację programu prac KT można zaliczyć:

1. Nowe prace tylko na zamówienie – brak środków finansowych z budżetu
2. Brak wśród członków KT większej liczby przedstawicieli środowiska bankowego czy też firm technologicznych.

6 WYKAZ PROPOZYCJI TEMATÓW NORMALIZACYJNYCH, DLA KTÓRYCH KT PRZEVIDUJE POZYSKANIE ZAMAWIAJĄCYCH W RAMACH PRAC NA ZAMÓWIENIE

Będzie podany w terminie późniejszym w zależności od zamówień złożonych przez jednostki zewnętrzne i uzgodnionych w KT.

